

Utfyllende saksutredning

Målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2018 – 23

og

Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr i Averøy kommune

«Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane

Utarbeidet av Averøy kommune v/skogbrukssjef/miljøvernleder Dag Bjerkestrand. Alle foto: Dag Bjerkestrand.

1. Forord	3
2. Kommunens oppgave	3
3. Lovhjemmel	3
4. Saksbehandling.....	4
5.Valdorganisering i Averøy	5
Hjort	5
Rådyr.....	5
Elg	5
6. Hjorteviltbestandene i Averøy i 2017	5
Hjort	5
Rådyr.....	7
Elg	9
7. Evaluering av oppnåelse av målsetting vedtatt i 2009.....	10
Hjort	10
Rådyr.....	11
Elg	11
8. Hjorteviltet i Averøy som ressurs	12
9. Skader på jordbruk, skogbruk og hager.	13
Hjort	13
Rådyr.....	13
Elg	13
10. Omfanget av viltulykker på veg.....	13
11. Sykdommer og flått	14
12. Sammendrag inntekter og kostnader med hjorteviltet i Averøy	17
13. Sammendrag av innkomne innspill til målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune	17
14. Vurdering	19
Hjort	19
Rådyr.....	21
Elg	23
15. Tidsperiode	24
16. Vurdering etter Naturmangfoldloven	24
17. Forslag til Målsetting om forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2018 -23.....	25
Hjort	25
Rådyr.....	25
Elg	25
18. Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr i Averøy kommune.....	25
Vurderinger	25
Forslag til Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr, Averøy kommune, Møre og Romsdal	26

1. Forord

Når en sak skal legges frem for politisk behandling må saksfremlegget være relativt kortfattet. Denne saken er så omfattende og sammensatt at det er umulig å belyse saken fullstendig gjennom et kort saksfremlegg. Det er derfor valgt å lage også en utfyllende saksutredning. Her blir bakgrunnen for vurderingene og konklusjonene i saksfremlegget belyst. Saksfremlegget som legges frem for politisk behandling blir derfor et sammendrag av denne utfyllende saksutredningen.

2. Kommunens oppgave

Kommunes oppgave er å vedta en målsetting om nivået på hjorteviltbestandene i kommunen som oppfyller følgende punkt:

- *En lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene.*
- *Sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser*

Hva skal målsettingen brukes til?

- Når storvaldene lager bestandsplaner og avskyttingsavtaler ut i fra bestandssituasjonen og målsettingen.
- Ut i fra målsettingen og bestandssituasjonen vedtar Kommunestyret en forskrift som bestemmer hvilke hjorteviltarter det skal jaktes på og hvilket minstearealet det skal være for hver art.
- Kommunen tildeler fellingstillatelser til mindre vald etter minstearealet fastsatt i forskriften.

3. Lovhjemmel

§1 Formålsparagraf Forskrift om forvaltning av hjortevilt

Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

§3 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt

«Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e).

Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.»

Kommentarer til §3 i Veileder M-478 2016 fra Miljødirektoratet «Forskrift om forvaltning av hjortevilt – med kommentarer»:

«Tilpasset forvaltning

Kommunenes mål for utviklingen av hjorteviltbestandene bør utarbeides og vedtas gjennom kommunale interkommunale planer. Målene bør ikke blir statiske, men under-kastes samme rulleringsregime som øvrige kommunale planer knyttet til plan- og bygningsloven. Det er opp til kommunene selv hvordan målene forankres i det kommunale systemet. Det er viktig at de kommunale målene som vedtas er konkrete og etterprøvbare. De bør derfor være realistiske og ha en tidsramme slik at de kan evalueres i forhold til enkle kriterier. Videre er det viktig at kommunenes mål fungerer som tydelige retningslinjer for jaktrettshavere som ønsker å utarbeide en bestandsplan.

Indekser som kan bidra til kartlegging av status og bestandsutvikling, kan hentes ut fra Hjorteviltregisteret. Disse bestandsindeksene er hovedsakelig basert på lokale observasjons- og fellingsdata, men også på data fra den nasjonale bestandsovervåkingen av elg og hjort.

Kommunens mål bør utvikles i tett dialog med berørte interesser, blant annet rettighets-haver- og jegerorganisasjoner. Det er viktig at disse inkluderes på et tidlig stadium i kommunens arbeid med å utvikle gode mål. Kommunen har ansvar for at grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, sikres gode muligheter for medvirkning på andre måter. Kommunens plikt til å utarbeide mål inne-bærer ikke en plikt til å utarbeide en avskytingsprofil for artene i sin kommune. Et slikt ansvar tilligger rettighetshavere som ønsker å søke om å få en bestandsplan godkjent for sitt område, jf. § 15. Kommunen kan likevel utarbeide en veiledende bestands-plan eller avskytingsprofil med tanke på å nå de kommunale målene. Tilsvarende som for målene bør dette skje i dialog med berørte interesser.

Andre hensyn

Kommunene har et stort ansvar for å minimere konflikten med andre interesser, som jordbruk, skogbruk, samferdsel og naturmangfold. Konkretisering av dette er viktige mål.

Kommunen må vurdere hensynet til skog- og jordbruk. Skogloven av 2005 har i § 6 et krav om foryngelse etter avvirkning. Skogeier har en frist på tre år til å etablere en tilfreds-stillende foryngelse av økonomisk drivverdige treslag, jf. skogbruksforskriften. Skogloven har også en bestemmelse om hjorteviltskader i § 9 som korresponderer med dette foryngelseskravet: «Der beiting av hjortevilt fører til vesentlige skadar på skog som er under forynging, eller der beitinga er ei vesentleg hindring for å overhalde plikta til å forynge skog etter § 6 i denne lova, skal kommunen som viltorgan vurdere om det er behov for å regulere bestanden av hjortevilt slik at beitetrykket blir redusert.»

Hjorteviltpåkjørslar er en samfunnsutfordring med tanke på dyrevelferd, økonomi, sikkerhet, trafikkavvikling og ulike menneske-lige belastninger. Det er derfor relevant å konkretisere mål relatert til antall påkjørslar i kommunen. En god og fortløpende registrering av påkjørslar i Hjortevilt-registeret gir bedre mulighet til å evaluere måloppnåelsen.

Kommunens mål skal bidra til ivaretagelse av naturmangfoldet. Hjortevilt er en del av naturmangfoldet, samtidig som store hjorteviltbestander også kan skade natur-mangfoldet. Forvaltningsprinsippene i kapittel II i naturmangfoldloven skal danne et grunnlag for forvaltningen.»

Som en følge av målsettingen skal det vedtas en forskrift om minsteareal og jaktåpning:

§5 og §6 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt

«Kommunen fastsetter forskrift om åpning av jakt på elg, hjort og/eller rådyr i kommunen. Ved avgjørelse om åpning av jakt skal det legges vekt på artens bestandsutvikling i området og en samfunnsmessig helhetsvurdering i samsvar med § 1.

Kommunen fastsetter minsteareal for elg, hjort og/eller rådyr i forskrift. Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike arter og for ulike deler av en kommune.»

4. Saksbehandling

Saken behandles etter saksbehandlingsreglene for forskrift i Plan- og bygningsloven.

- Administrasjonen arrangerer et orienteringsmøte 4.april hvor det inviteres til å komme med innspill innen 25.april.
- Administrasjonen utarbeider et saksfremlegg med vurderinger og forslag til målsetting om forvaltning av hjortevilt i Averøy samt forslag om forskrift om minsteareal. Dette legges frem for Forvaltningsutvalget.
- Forvaltningsutvalget fatter vedtak om utsending av forslag til offentlig høring.
- Administrasjonen tar høringsuttalelsene inn i saksfremlegget, vurderer de innkomne høringsuttalelser, vurderer evt endringer i innstillingen og legger saken på nytt frem for Forvaltningsutvalget.
- Forvaltningsutvalget behandler saken for 2. gang og gir sin innstilling overfor Formannskapet.
- Formannskapet behandler saken og vedtar en innstilling overfor Kommunestyret.
- Kommunestyret behandler saken og fatter endelig vedtak.

5. Valdorganisering i Averøy

Hjort

I Averøy er det 4 storvald for jakt på hjort. Disse har gått sammen til et bestandsplanområde og fått godkjent en felles 3-årig bestandsplan og avskytingsavtale. Tilsammen har de 4 storvaldene et tellende areal på 129672 dekar.

Det er 4 mindre vald som får tildelt årlige fellingskvoter på hjort. Disse er på tilsammen 8443 dekar tellende areal. Totalt er det 138115 dekar tellende areal for jakt på hjort.

Rådyr

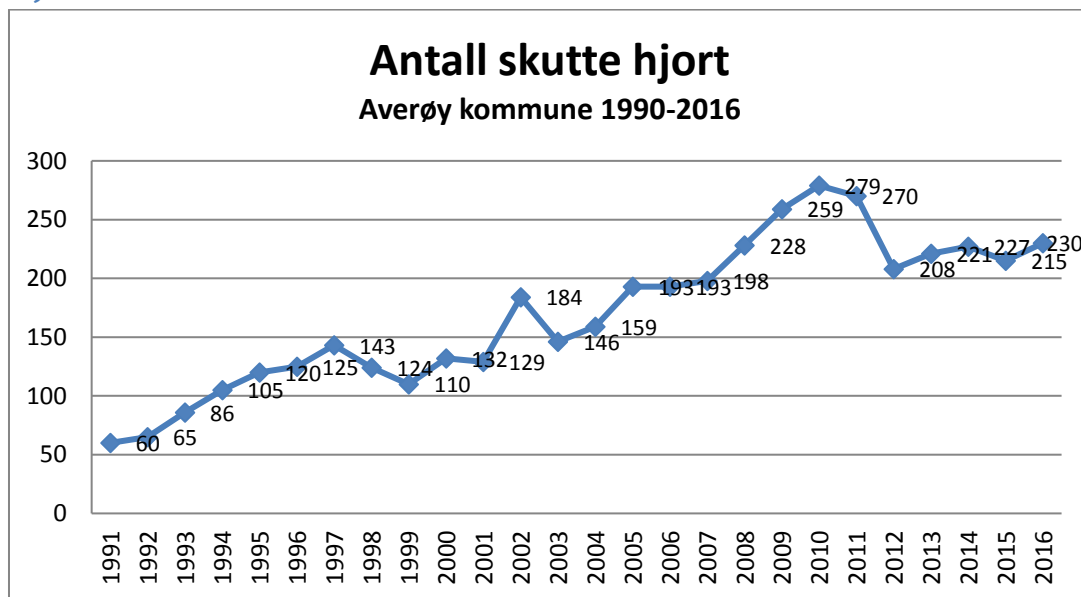
De 4 storvaldene har kvotefri jakt på rådyr, dvs at de kan skyte så mange rådyr de vil. I tillegg er det 15 mindre vald for rådyr som får tildelt årlige fellingskvoter etter minsteareal. I Averøy er 83% av det tellende arealet tildelt fri rådyrkvote. Det er totalt et tellende areal på 155702 dekar for jakt på rådyr.

Elg

De 4 storvaldene får tildelt hver sin årlige fellingskvote på elg. Totalt tellende areal for jakt på elg er 129672 dekar.

6. Hjorteviltbestandene i Averøy i 2017

Hjort

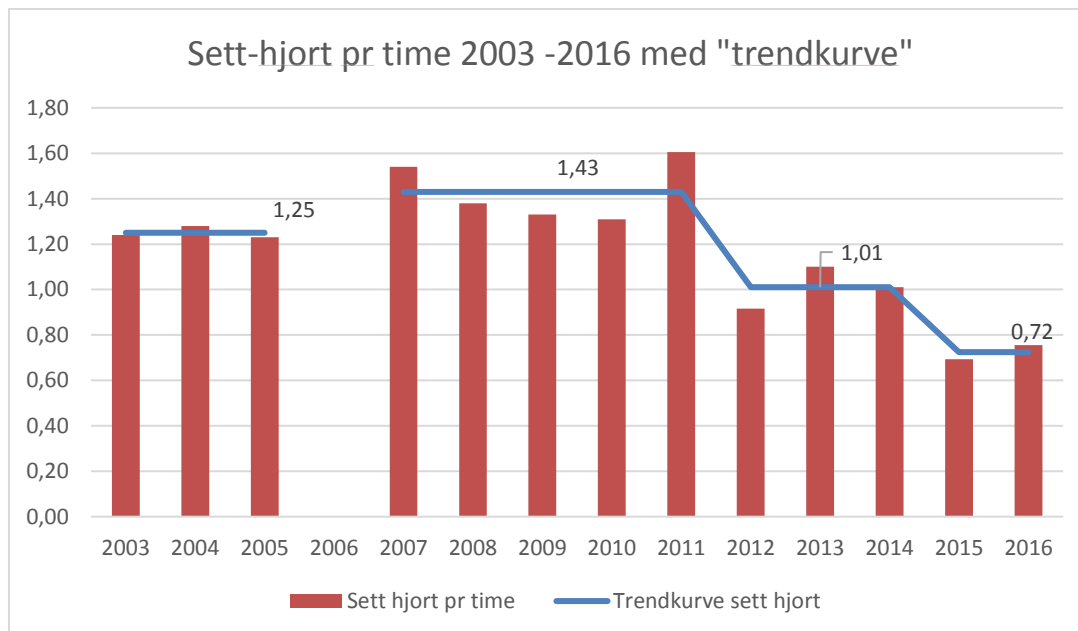

Figur 1. Utvikling i antall skutte hjort i Averøy kommune i perioden 1991-2016.

Metoden for å følge utviklingen i hjortebestanden er årlige sett-hjort-registreringer. Alle jegere og jaktlag som jakter hjort fører et skjema der antall timer jaktet og observasjoner av hjort under jaktdagen blir notert. Kommunen samler disse skjemaene legger disse opplysningene inn i Hjorteviltregisteret. Utviklingen i de ulike parameterne fra år til år er det viktigste verktøyet en har for å forvalte hjortebestanden i størrelse og kjønnsforhold. Metoden innehar en del feilkilder og resultatene må derfor tolkes ved at det ses på trender over flere år.

Sett-hjort pr jegertime er en indikator på endringer i størrelsen av hjortebestanden sett over flere år.

I mange kommuner er det vårtellinger av hjort. Denne metoden for å taksere endringer i hjortebestanden er brukt i tillegg til metoden med sett-hjort-registreringene. I Averøy er det ikke vårtellinger av hjort og vi har derfor kun sett-hjort-registreringer å forholde seg til.

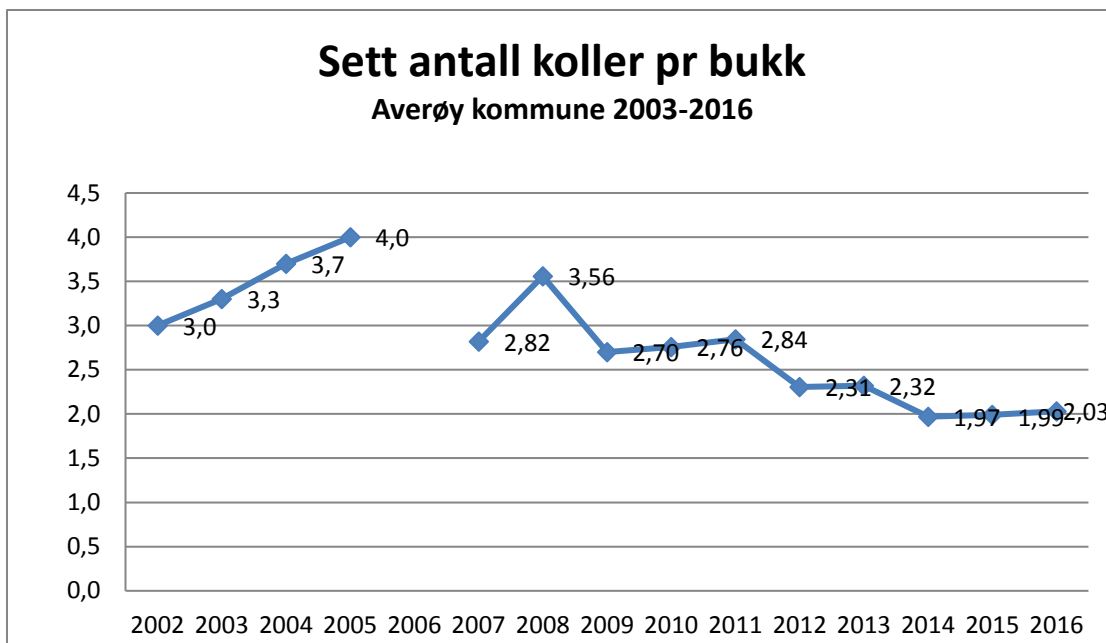

Figur 2. Sett hjort pr time fra sett-hjort-registreringene i Averøy kommune 2003-2016

Sett-hjort pr time er halvert fra 2009 til 2016. Det viser at det har vært en klar nedgang i hjortebestanden. Nøyaktig hvor stor nedgangen har vært er umulig å tallfeste, men når indeksen sett hjort pr jegertime er halvert er nedgangen i bestandsstørrelsen vesentlig.

Det ser ut til at i årene 2003 og frem mot ca 2009 vokste hjortebestanden fordi avskytingen var lavere enn produksjonen i bestanden. Fra ca år 2009 og frem til og med 2016 ser det ut til at avskytingen har vært større enn produksjonen og bestandsstørrelsen har minket.

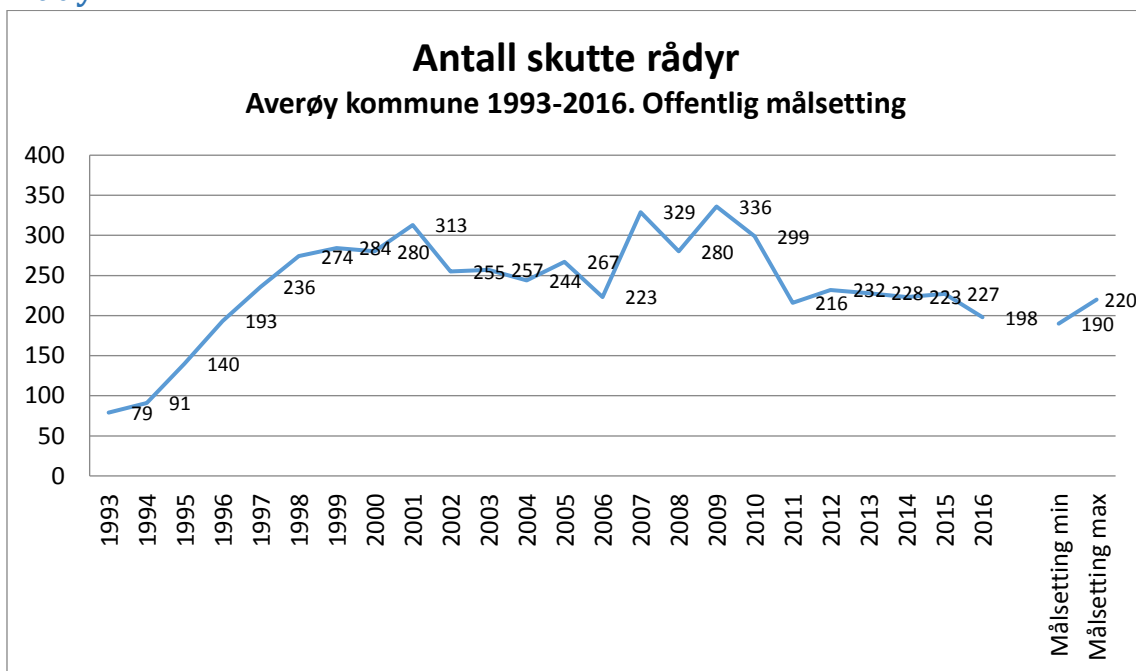

Figur 3. Sett antall koller pr bukk fra sett-hjort-registreringene i Averøy kommune 2003-2016

Antall koller pr bukk er en indikator på endringer i kjønnsforholdet i bestanden. I sett-hjort-registreringene de siste 3 årene har dette ligget på 2,0 koller pr bukk.

Rådyr

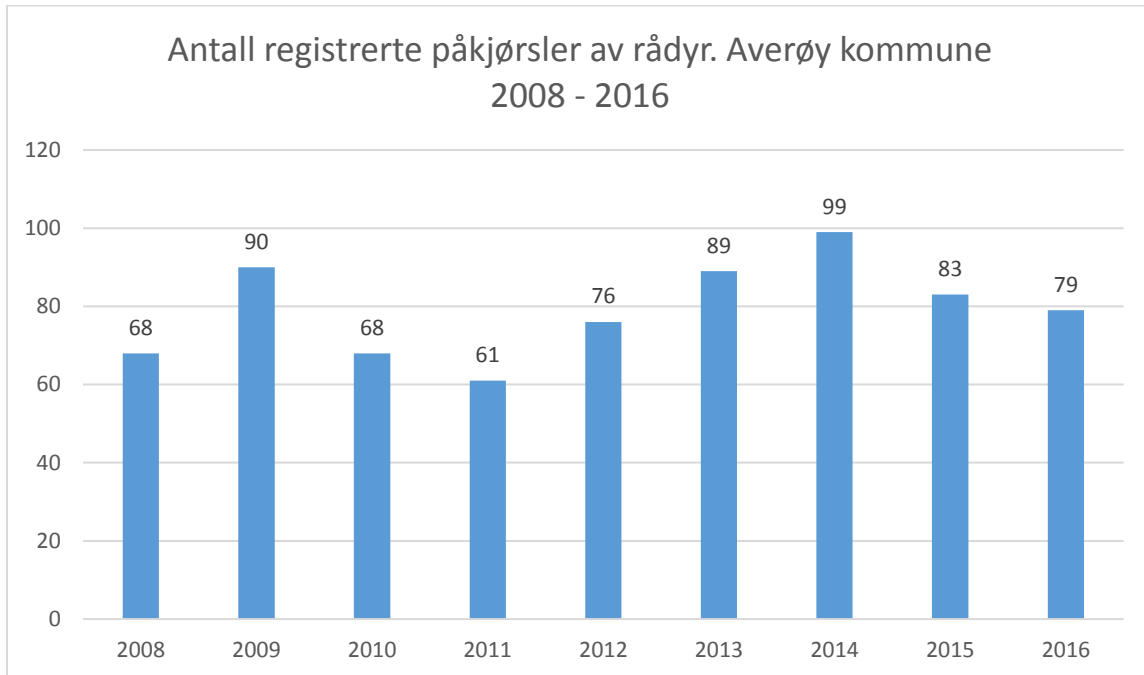

Figur 4. Antall skutte rådyr i Averøy kommune 1993-2016. Offentlig målsetting.

Jakttuttaket av rådyr har gått ned fra rekordåret i 2009 med 336 skutte rådyr til et gjennomsnitt på 220 skutte rådyr i årene 2011-2016.

Vi har ingen gode metoder på å måle utviklingen i rådyrbestanden. Vi har statistikk over utviklingen i antall skutte rådyr og vi har tall for registrerte påkjørsler av rådyr i trafikken. Utviklingen i disse

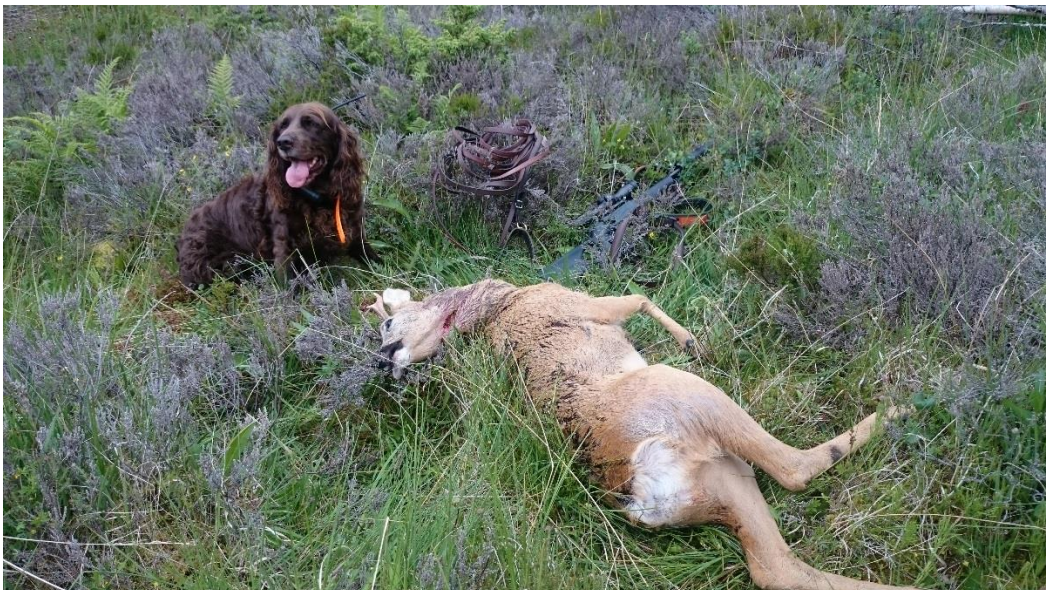
tallene kan si noe om bestandsutviklingen, men det er også andre faktorer som påvirker dette, bl.a. jakttrykket fra jegerne samt diverse andre forhold som påvirker antall påkjørsler i trafikken.

Figur 5. Antall registrerte påkjørsler av rådyr i Averøy kommune i perioden 2008-2016.

Hvis en sammenligner utviklingen i antall skutte dyr med antall rådyrpåkjørsler var det i 2009 en topp på 90 påkjørsler samtidig som det samme år ble satt en avskytningsrekord med 336 skutte rådyr. Det er derimot vanskelig å se noen slik sammenheng feks for året 2014 da det var rekordmange påkjørsler med 99 påkjørte rådyr samtidig som avskytingen var på 223 rådyr, omtrent det samme som i årene 2011-2015.

De 3 siste årene har antallet viltpåkjørsler gått nedover. Kanskje kan det ha en sammenheng med en redusert rådyrbestand, men dette er usikkert.

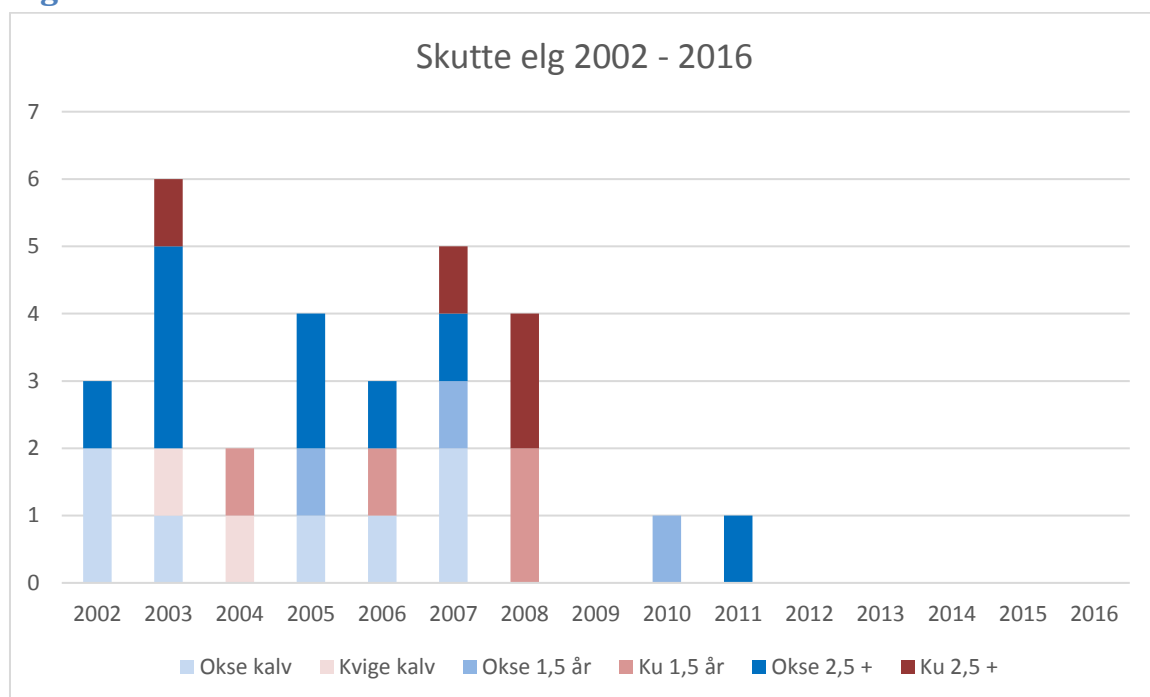

Det som påvirker endringen i bestandsstørrelsen fra et år til neste er reproduksjonen i antall kalver som blir født, - og dødeligheten fra kalvene er født og fram til jakttiden (rev og slåmaskin), jaktuttaket, påkjørsler, tatt av gaupe, vinteroverlevelsen, sykdom osv.

Rådyr er en art med stor reproduksjon i gode år når forholdene er gode, samtidig som dødeligheten er stor i vanskelige år. Det er derfor vanskelig å forvalte en rådyrbestand slik at den har en stabil bestandsstørrelse år etter år.

Vi har ingen metode for å kunne si noe om kjønnsforholdet i rådyrbestanden. I perioden 2009-2016 er det av de 1959 skutte rådyrene skutt 44% bukker, 29% geit og 27% kalv. I perioden 1993-2008 var det av de 3745 skutte rådyrene skutt 48% bukk, 26% geit og 26% kalv. Fordelingen av skutte rådyr har dermed vært ganske uforandret.

Elg

Figur 6. Antall skutte elg i Averøy kommune i perioden 2002-2016. Fordeling på dyregrupper.

De siste 5 årene er det ikke skutt elg i Averøy. De siste 8 årene er det skutt kun to dyr. I perioden 2002-2008 ble det i gjennomsnitt skutt 3,85 elger pr år. De siste årene har det vært en fellingskvote på 4 elger pr år.

Det eneste tallmaterialet vi har om elg i Averøy er i sett-hjort-skjemaene der det angis antall observasjoner av elg under hjortejakta.

Tabell 1. Observasjoner av elg under hjortejakta som er oppført i sett-hjort-skjema 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Antall jeger timer hjortejakt	5234	4169	4069	5893	5946
Antall elgobservasjoner	24	21	16	29	53
Antall elgobservasjoner pr 1000 hjortejakt timer	4,6	5,0	3,9	4,9	8,9
Antall kyr pr okse	2,8	8,5	9	0,8	1,3
Antall kalver pr ku	0,4	0,1	0,4	0,56	0,62

Antall observasjoner av elg pr 1000 hjortejakttimer har i årene 2012-2015 ligget ganske konstant på mellom 3,9 til 5,0. I 2016 steg dette til 8,9. Dette kan kanskje tyde på en økning i elgbestanden. Dersom en har en videre økning i 2017 og 2018 kan en konkludere med mer sikkerhet.

Sett ku pr okse gir en indikasjon på kjønnsforholdet i bestanden. Antall kyr pr okse har de 2 siste årene gått ned til ca 1 ku pr okse. I 2013 og 2014 var det svært få observasjoner av okser. Landsgjennomsnittet er 1,8 ku pr okse.

Sett kalv pr ku er en indikator på produktiviteten innad i elgbestanden. Antall kalver pr ku har steget og ligger de 2 siste årene på ca 0,60 kalv pr ku. Landsgjennomsnittet er på 0,66 kalv pr ku.

Det er grunn til å tro at elg på Averøy også bruker områder i nabokommunene.

Ut i fra dette tallmaterialet ser det ut til at både kjønnsforholdet og produktiviteten innad i bestanden utviklet seg positivt og ligger på et tilfredsstillende nivå.

7. Evaluering av oppnåelse av målsetting vedtatt i 2009

Hjort

Målsetting om hjortebestanden i Averøy vedtatt i 2009:

«Redusere størrelsen av hjortebestanden slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved et gjennomsnittlig jaktuttak i kommunen på 1 dyr pr 700 - 900 dekar tellende areal innen år 2012. Dette tilsvarer mellom 123 og 158 skutte hjort pr år. Kjønnsforholdet i hjortebestanden skal gjenspeiles i mellom 2 til 2,5 koller pr sette bukk i setthjort-skjema innen år 2012.»*

**Her er det blitt en beklagelig regnefeil. Riktig antall dyr er mellom 144 og 185 ved et tellende areal på 129750 dekar.*

Bestandsstørrelse

Sett-hjort pr jegertime er en indikator på endringer i størrelsen av hjortebestanden sett over flere år.

Sett-hjort pr time er redusert fra et gjennomsnitt på 1,43 sette hjort pr time i årene 2007-2011 til et gjennomsnitt på 0,72 sette hjort pr time for årene 2015 og 2016. Sett hjort pr time er dermed halvert fra 2009 da målsettingen var vedtatt og frem til 2016.

Ut i fra disse tallene kan en konkludere med at hjortebestanden er redusert markant. Nøyaktig hvor mye bestanden er redusert er umulig å si helt konkret, men at målsettingen om bestandsstørrelsen er oppnådd bør det ikke være noen stor tvil om.

Kjønnsforhold

Antall koller pr bukk i sett-hjort-registreringene er en indikator på endringer i kjønnsforholdet i bestanden sett over flere år.

Antall koller pr bukk har i sett-hjort-registreringene de de siste 3 årene ligget på 2,0 koller pr bukk. Målsettingen om kjønnsforholdet i hjortebestanden er dermed oppnådd.

Rådyr

Målsetting om rådyrbestanden i Averøy vedtatt i 2009:

«Redusere rådyrbestanden slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved en gjennomsnittlig felling i kommunen på ett rådyr pr 700-800 dekar tellende areal innen år 2012, dvs en felling på mellom 190 og 220 rådyr pr år. Kjønnsfordelingen av skutte dyr anbefales å dreies til et uttak av bukk på maksimum 25% og andelen kalver til minimum 40%.»

Bestandsstørrelse

Avskytingen av rådyr har i perioden 2011-2016 stabilisert seg på ca 220 skutte rådyr pr år.

Dersom størrelsen på rådyrbestanden har vært relativ stabil i disse årene er målsettingen oppnådd.

Kjønnsforhold

I perioden 2009-2016 er det skutt 44% bukker, 29% geit og 27% kalv. I perioden 1993-2008 var fordelingen 48% bukk, 26% geit og 26% kalv.

Målsettingen som ble vedtatt i 2009 om en avskyting på maksimum 25% bukk og minimum 40% kalv har i svært liten grad påvirket jegerens uttak av type dyr. Målsettingen er ikke oppnådd.

Elg

Målsetting om elgbestanden i Averøy vedtatt i 2009:

«Stabilisere bestandstørrelsen på dagens nivå. Bestandsstørrelsen skal være på et så høyt nivå at den er jaktbar, samtidig som bestandsstørrelsen ikke skal økes utover et nivå der det tas ut mer enn 10 dyr pr år. Kjønnsforholdet i bestanden bør stabiliseres ved å ta ut en forholdsvis lik andel hanndyr som hunndyr.»

Bestandsstørrelse

I perioden 2002-2008 ble det i gjennomsnitt skutt 3,85 elger pr år og det var dette som lå til grunn for vedtaket om å stabilisere bestandsstørrelsen på dagens nivå.

De siste 8 årene (2009-2016) er det skutt kun to dyr. De siste 5 årene er det ikke skutt elg i Averøy. En kan derfor konkludere ganske sikkert med at elgbestanden er lavere enn målsettingen.

Kjønnsforhold

De to elgene som er skutt etter 2009 er begge okser, og det blir derfor et for lite tallmateriale for å si noe om uttak av likt antall hanndyr som hunndyr. I registrering av sette elg ligger dette i 2016 på ca 1:1 i forholdet mellom sette okser og kyr. Det må kunne betegnes som meget bra, og at målsettingen om kjønnsforholdet i elgbestanden på dette grunnlaget må kunne vurderes som oppnådd.

8. Hjorteviltet i Averøy som ressurs

Tabell 1. Beregning av førstehandsverdi av hjorteviltkjøtt som årlig høstes i Averøy

Forutsetninger:

Antall felte hjort	220	hjort
Antall felte rådyr	220	rådyr
Gj.snitt slaktevekt hjort	50	kg
Gj.snitt slaktevekt rådyr	12	kg
Kjøttverdi	90	kr/kg

Resultat:

Antall kg hjortekjøtt	11000	kg
Antall kg rådyrkjøtt	2640	kg
Kjøttverdi hjort	990000	kr
Kjøttverdi rådyr	237600	kr
Sum kjøttverdi	1227600	kr

Sum kjøttverdi kapitalisert etter 4% rente	30690000	kr
--	----------	----

Årlig blir det i Averøy høstet ca 13500 kg hjorteviltkjøtt til en førstehandsverdi på ca 1,25 mill kr.

Ved takst i landbruket blir det vanligvis brukt en kapitaliseringsrente på 4% for å finne verdien av årlige innbetalinger (driftsoverskudd) med tanke på f.eks en lånetakst. For hjorteviltkjøttet i Averøy blir dette på ca 30 mill kr. Dette er en måte å taksere verdien av ressursen hjortevilt i Averøy.

I tillegg til dette har jakta en betydelig rekreasjonsverdi. Hjort- og rådyrjakt er for mange jegere som er bosatt i Averøy en viktig hobby og for enkelte tildels en lidenskap. Årlig bruker hjortejegerne i Averøy mer enn 5000 timer på jakt. Jakt er et viktig bidrag til friluftsliv og folkehelse i Averøy.

Rekreasjonsverdien kan kanskje settes på samme nivå som kjøttverdien. Summen av kjøttverdien og rekreasjonsverdien blir da tilsammen det dobbelte av verdiene i tabellen ovenfor.

9. Skader på jordbruk, skogbruk og hager.

Det er ikke utført takseringer av beiteskader fra hjortevilt i Averøy.

Hjort

Hjorten er en typisk graseter. Årsaken til at hjortebestanden ble vedtatt å reduseres i 2009 var pga skader hjorten påfører gras på innmark. Hjorten går først og fremst etter det mest næringsrike graset der jorda nylig har vært pløyd og sådd i med nytt gras i løpet av de siste årene. De største skadene på grasmark er derfor i på de mest intensivt drevne gårdsbrukene. I skogbruket er det først og fremst skade på unge furutrær fra juletrehøyde og oppover til trærne får en mer skorpeaktig bark. Her kan barken bli beitet på, og av og til blir trærne ringbarket. Også feiling på gran forekommer. Unge granfelt kan få skader ved feiling og barknag der hjorten oppholder seg ofte. Hvor store skader dette tilsammen dreier seg om i kroner og øre vet vi ikke. Men det er et betydelig beløp.

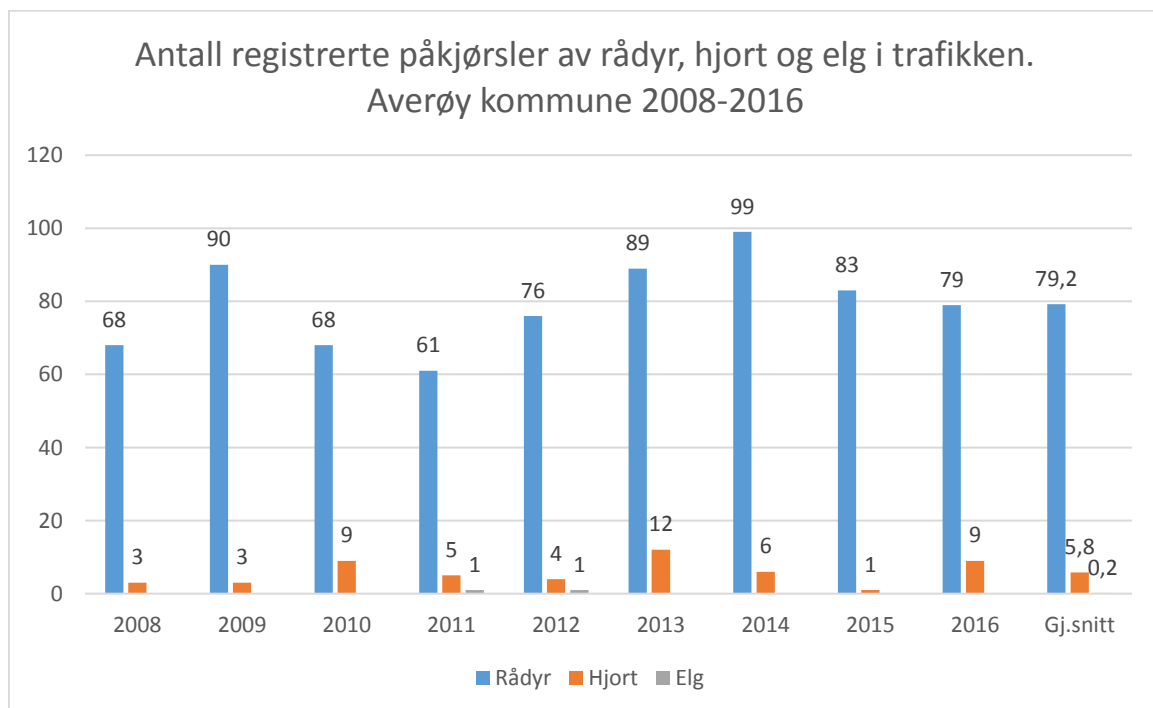
Rådyr

Rådyr er en typisk urtespiser. Den napper til seg skudd og de beste delene av plantene. Rådyret gjør relativt liten skade på grasmark i jordbruket. Der det dyrkes frukt og bær kan skadene bli større, men slike produksjoner har vi lite av i Averøy. Det er først og fremst i hager rådyrene gjør mest skade ved å beite på hagevekster.

Elg

Elg er en typisk kvistspiser. Den foretrekker kvist fra rogn, osp og selje. Elgen gjør lite skade i jordbruket men kan beite på unge furutrær. Gran er sjeldent skadet av elg. Med den lave elgbestanden vi har i Averøy er skadeomfanget beskjedent.

10. Omfanget av viltulykker på veg

Som en ser i figuren er det markant flere rådyrpåkjørslere enn på hjort og elg. 93% av hjorteviltpåkjørslene i Averøy er på rådyr. I 2016 var kommunens ettersøksjegere kalt ut til 71 oppdrag. Kostnaden for dette var 160 000 kr.

På forespørsel til Nordmøre Bilskadesenter opplyser de at skaden på en bil ved en rådyrpåkjørsel er i gjennomsnitt på ca 25 000 kr. Med 79 rådyrpåkjørslere i gjennomsnitt pr år blir dette ca 2 mill kr pr år. Dette dekkes vanligvis i sin helhet av de fleste forsikringsselskapene.

En hjortepåkjørsel gir vanligvis større skader på bilen enn ved en rådyrpåkjørsel. Nordmøre Bilskadesenter opplyser at skaden på en bil ved en hjortepåkjørsel er i gjennomsnitt på ca 50 000 kr. Med et gjennomsnitt på 6 påkjørslere av hjort pr år blir det ca 300 000 kr pr år. Altså langt lavere enn kostnadene ved rådyrpåkjørslene.

11. Sykdommer og flått

Skogflått har fire utviklingsstadier; egg, larve, nymfe og voksen. Etter at voksne hunnflåtter (3 år gamle) har sugd blod fra et vertsdyr, ramler de av og graver seg ned i strølaget på bakken hvor de legger egg. Utviklingen fra egg til voksen flått som igjen legger egg tar omtrent tre år. Flåttene suger blod en gang hvert år. Voksne hunnflåtter suger derfor sitt 3. måltid før hun legger egg.

En tett bestand av hjortevilt fører til at flåttene får større tilgang til vertsdyr, som igjen fører til en større bestand av flått. Den voksne flått, som er den mest vanlige aldersgruppen som bruker hjortevilt som vertsdyr, er vanligvis 2 eller 3 år gamle. Disse flåttene har tidligere i livet sannsynligvis sugd blod fra 2 andre vertsdyr, gjerne smånagere, piggsvin, ekorn eller småfugl. Det er viktig å ha klart for seg at flått suger blod av alle typer pattedyr og fugler, ikke bare hjortevilt.

En evt borreliasmitte som den voksne flått kunne ha fått har den fått fra tidligere vertsdyr, - før den evt suger blod fra hjortevilt. Selv om den voksne hunnflått er borreliasmittet vil ikke eggene hun legger være smittet. Små flått som blir klekket fra egg har ikke med seg borreliasmitte. Hjortevilt og andre drøvtyggere er immune for borreliasmitte og fører ikke borreliasmitte over på flått.

Konklusjonen fra nyere forskning på dette området er at:

- En tett hjorteviltbestand fører til en større flåttbestand, men at andelen av flått som er smittet av borrelia er relativ liten.
- En glissen hjorteviltbestand fører til en lavere flåttbestand, men at andelen flått som er smittet av borrelia er relativ høy.
- En tett hjorteviltbestand medfører derfor ikke nødvendigvis at antallet flått som er smittet av borrelia blir større.

Flått er en art som kan ha med seg sykdommer som kan smitte dyr og mennesker, feks sjodogg på drøvtyggere. Sjodogg er av Mattilsynet kategorisert som en C-sykdom. A-sykdommer er sykdommer som ansees som svært alvorlige, og hvor et utbrudd vil medføre omfattende bekjempelsestiltak. B-sykdommer er sykdommer som ansees som alvorlige, og hvor systematisk bekjempelse er påkrevd for å kontrollere sykdommen. C-sykdommer er sykdommer som det er viktig at Mattilsynet har oversikt over. Det kan være forholdsvis vanlig forekommende sykdommer eller mer sjeldne sykdommer.

Skrantesyke (Chronic Wasting Disease CWD) er en prionsykdom som første gang ble påvist i Norge i mars 2016 på 3 villrein innenfor Nordfjella villreinområde. En variant av sykdommen ble påvist på to elger i Selbu kommune i 2016. Utenfor disse områdene er sykdommen ikke funnet, selv med utvidet testing under jakt i 2016, på trafikkdrepte dyr, annet fallvilt og på noe tamrein og oppdrettshjort. I Norge er det tatt prøver av 7702 hjortevilt og kun påvist 5 syke dyr. I Møre og Romsdal er det tatt prøver av 139 hjortevilt, alle var friske. I Averøy er det tatt prøver av 13 trafikkdrepte rådyr, alle disse var også friske. I 2016 kom en forskrift som satte begrensninger for foring av hjortevilt, samt forbud mot saltslikkesteiner og flytting av levende hjortevilt. Mattilsynet, Miljødirektoratet og Landbruks- og matdepartementet arbeider med å utarbeide tiltak for å hindre spredning av sykdommen fra de to områdene den er påvist. Miljødirektoratet og Vitenskapskomiteen for matsikkerhet har anbefalt en reduksjon av hjorteviltbestandene med ca 20% i de berørte kommuner med nabokommuner samt kommuner med hjortevilt som trekker til/fra disse områdene. Averøy vil etter all sannsynlighet ikke bli berørt av dette da vi er en øykommune som ligger langt fra de to områdene der sykdommen er påvist.

Det er kommet et innspill til denne saken fra Paula Engvik, Knut Engvik og Svein Erik Sørdal vedrørende flottbårne sykdommer på mennesker og dyr. Innspillet ble i e-post datert 27.april 2017 oversendt Kommunelegen og Mattilsynet som myndigheter på folkehelse og dyrehelse med følgende spørsmål:

1. Er de sykdommer og forhold nevnt i innspillet særegent for Averøy ved at disse er overrepresentert i Averøy kommune sammenlignet med andre kommuner i Møre og Romsdal, evt i vestlandsfylkene?
2. Hvordan vil en reduksjon av hjorteviltbestandene påvirke forekomsten av disse sykdommene? Er det en linjær sammenheng slik at f.eks en halvering av antall hjortevilt vil medføre en halvering av de nevnte sykdomsutbruddene?

Svar fra Kommunelege/smittevernlege datert 02.05.2017:

Ang Human anaplasmose: Viser til artikkelen i Tidsskrift for den norske legeförening som Engvik, Engvik og Sørdal referer til. I perioden 2005-2007 er det blitt påvist 7 pasienter med human anaplasmose i Norge. Det testes ca 300 prøver årlig og antallet smittende personer i Norge kan være høyere. Det er videre ikke rapportert om dødsfall i Europa og de fleste tilfellene er rapportert å være selvhelbredende. Det er lite forskning på sykdommen og det vil derfor være vanskelig å dra sikre konklusjoner fra dokumentasjonen.

Ang TBE-virus i Møre og Romsdal: Viser til Folkehelseinstituttet sine informasjonssider. I følge FHI er det bekreftet 97 smittede i Norge av TBE i perioden 1994-2015. Jeg kan ikke finne tall som dokumenterer påstanden om at det smittes 30 personer årlig i Møre og Romsdal. Tallet er også betydelig høyere enn de 100 som er smittet i Norge på 11 år. Alle smittede i Norge fikk sykdommen i

kyststrøk av Buskerud, Agder, Vestfold og Telemark. Folkehelseinstituttet anbefaler vaksine til personer som har høy risiko for flåttbitt i kyststrøk av Buskerud, Telemark, Vestfold og Agder. Dersom bedriftshelsetjenesten som det refereres til anbefaler vaksine for alle skogsarbeidere i Averøy, vil dette være ut over Folkehelseinstituttets anbefalinger.

Ang borreliose: Fra 1991 er systemisk borreliose en meldepliktig sykdom. I 2015 var det 425 tilfeller i Norge. I Møre og Romsdal er det meldt om 21-64 personer med nevroborreliose i perioden 2009-2015. Smitterisikoen er svært lav dersom flåtten fjernes i løpet av 24 timer. Borrelia med utslett i huden er ikke det samme som nevroborreliose og utslettet behandles med antibiotika. Det er svært gode prognoser på sykdommen. Det refereres til at det er påvist 2 personer med borreliose. Det vil være for få til at man kan dra en konklusjon fra dette.

Jeg kan ikke se at hjorteviltforvaltningen har konsekvenser i form av økte helseutfordringer i Averøy kommune.

*Mvh
Per Arild Strand
Smittevernlege*

Svar fra Mattilsynet datert 01.06.2017:

Jeg viser til deres henvendelse angående tetthet av hjortevilt og økt risiko for flåttbårne sykdommer i Averøy.

Samspeilet mellom tetthet av hjortedyr og flåttbårne sykdommer er komplisert og usikkert.

En mangler fortsatt mye kunnskap om spredning av sykdom i forhold til tetthet av dyr, klima og menneskelig aktivitet. Det en antar med svært stor sikkerhet er at en stor bestand av hjortedyr vil opprettholde en stor bestand av flått. Dette vil i det minste indirekte øke risikoen for flåttbårne sykdommer ved at det er flere flått som kan være bærere av ulike virus, bakterier og encella parasitter og dermed øke risikoen for smitte til mennesker.

Sammenhengen mellom størrelsen på hjortestammen og risikoen for sykdom hos mennesker er neppe lineær. Hjortevilt beveger seg ofte etter faste stier hvor også flåtten oppholder seg. I områder hvor hjorten beiter og oppholder seg mer sporadisk vil muligens flåttbestanden være lavere. Menneske som holder seg til faste turstier har mindre risiko for å få flått på seg enn de som beveger seg i tett skog og langs ruter hjorten ferdes i.

Sist vinter har det blitt rapportert svært store flokker med hjort mange plasser i Nordmøre og Romsdal. Behovet for å holde hjortestammen på et lavere nivå enn dagens, er nødvendig på grunn av andre årsaker enn spredning av flått og flåttbårne sykdommer. Store tettheter av dyr medfører flere svake og små dyr, stor parasittbelastning og økt risiko for spredning av andre dyresykdommer, inklusive zoonoser (sykdommer som kan smitte mennesker).

For ytterligere info kan dere kontakte Bjørnar Ytrehus ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) eller Kjell Handeland ved veterinærinstituttet.

mvh

Jan PETER Valde

Veterinær

Mattilsynet avdeling Nordmøre og Romsdal

12. Sammendrag inntekter og kostnader med hjorteviltet i Averøy

Inntekter:

- Årlig uttak av kjøtt ca 1,2 mill kr.
- Kroneverdi på ressursen hjortevilt i Averøy er på ca 30 mill kr. (4% kapitaliseringsrente).
- Rekreasjonsverdien kommer i tillegg.

Kostnader og ulemper:

	Hjort	Rådyr	Elg
Skader på jordbruk	Red	Green	Green
Skader på skogbruk	Yellow	Green	Yellow
Skader på hager	Green	Red	Green
Viltpåkjørsler	Yellow	Red	Green

Forklaring:

Red	Store ulemper og kostnader
Yellow	Middels til små ulemper og kostnader
Green	Små til ubetydelige ulemper og kostnader

13. Sammendrag av innkomne innspill til målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune

Før saken ble påbegynt arrangerte Averøy kommune den 4.april et åpent informasjonsmøte. Det ble åpnet for å komme med innspill til saken med en frist til 25.april.

Dette er et kort sammendrag av innspillene som er kommet. For hvert enkelt innspill er det kun tatt ut de konkrete forslagene til målsetting som blir foreslått. Konklusjon på uttalelser fra Kommunelegen og Mattilsynet er tatt med. Forøvrig vises det til de vedlagte innspillene som er gjengitt i sin helhet i saken.

Averøy Landbruksråd

Hjort:

- Fortsatt redusere størrelsen på hjortebestanden slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved et gjennomsnittlig jaktuttak i kommune på 136 til 170 skutte hjort pr år så snart som mulig og senest innen år 2023. Det vil si et mål om ett skutt dyr pr 800-1000 dekar i 2023.
- Hjortestammen skal ikke være så stor at jordbrukere påføres uforholdsmessig stort tap i deres produksjon
- Hjortestammen skal ikke være større enn at hjort påkjørt i trafikken ikke overstiger et gjennomsnitt på 2 dyr pr år fram mot 2023.
- Kjønnforholdet i hjortebestanden skal gjenspeiles i mellom 2 til 2,5 koller pr sette bukk i setthjort-skjema innen 2023.

Rådyr:

- Redusere rådyrbestanden slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved en gjennomsnittlig felling i kommunen på 155 til 193 dyr pr år så snart som mulig og senest innen år 2023. Dette tilsvarer ett dyr skutt pr 800-100 da.

- Kjønnfordelingen av skutte dyr anbefales å dreies til et uttak av bukk på maksimum 25% og andelen kalver til minimum 40%.

Elg:

- Bestandsstørrelsen på elg bør holdes på et minimum.
- Bestandsstørrelsen må reduseres slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved en gjennomsnittlig felling i kommunen på 3 dyr pr år senest innen år 2023. Dette tilsvarer ett dyr felt pr 50000 dekar.

Nordsida Storvald

Hjort:

- Storvaldet mener at arealkravet som gjelder i dag blir videreført og gjøres gjeldende også de neste årene. Dette vil si et areal på 700-900 dekar pr skutt hjort.

Rådyr:

- Det bør tas ut flere dyr for å redusere påkjørslene.

Elg:

- Elg som utdeles fra kommunen bør være jaktbar på lik linje som tidligere med kalv ett år og okse neste.

Framsida Storvald

Kommentar: Innspillet gjelder tema som kommer inn under storvaldenes bestandsplan.

Jon B Nedal

Hjort:

- Fortsatt redusere størrelsen i hjortebestanden slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved et gjennomsnittlig jaktuttak i kommunen på 100 til 170 skutte hjort pr år så snart som mulig og senest innen år 2023. Det vil si et mål om ett skutt dyr pr 800-1360 dekar i 2023.

Elg:

- Ingen ønsker om å etablere en skattbar bestand av elg og bestanden holdes på et minimum.

Ole Magne Stene

Hjort:

- Mål om å redusere hjortebestanden i pressområder.

Lajla Riise

Hjort:

- Antall hjort må drastisk ned

Rådyr:

- Antall rådyr må drastisk ned.

Robert Hestvik

Kommentar: Synspunkter, ingen konkrete forslag til målsetting.

Paula Engvik, Knut Engvik og Svein Erik SørDAL

Hjort:

- Justere ned bestandsmålet

Rådyr:

- Justere ned bestandsmålet

Kommentar: I innspillet blir det henvist til en rekke sykdommer på dyr og mennesker. Derfor er innspillet sendt til Kommunelegen og Mattilsynet for uttalelse:

[Kommunelegen v/smittevernlege Per Arild Strand](#)

Svar på innspill fra Paula Engvik, Knut Engvik og Svein Erik Sjørdal.

- Kan ikke se at hjorteviltforvaltningen har konsekvenser i form av økte helseutfordringer i Averøy kommune.

[Mattilsynet](#)

Samspillet mellom tetthet av hjortedyr og flåttbårne sykdommer er komplisert og usikkert. En mangler fortsatt mye kunnskap om spredning av sykdom i forhold til tetthet av dyr, klima og menneskelig aktivitet. Det en antar med svært stor sikkerhet er at en stor bestand av hjortedyr vil opprettholde en stor bestand av flått. Dette vil i det minste indirekte øke risikoen for flåttbårne sykdommer ved at det er flere flått som kan være bærere av ulike virus, bakterier og encella parasitter og dermed øke risikoen for smitte til mennesker.

14. Vurdering

Hjort

Bestandsstørrelse

Hjorten står for det desidert største kjøttutbyttet av hjorteviltartene i Averøy med ca 11 tonn hjortekjøtt pr år (230 skutte hjort i 2016) til en verdi av ca 1 mill kr.

For hjort er det skader på jordbruk som er den største ulempen. Skader på skog er mer moderate, det samme med skader i hager. Viltpåkjørsler er av et relativt beskjedent omfang med et gjennomsnitt på ca 6 påkjørsler i året.

Årsaken til vedtaket i 2009 om reduksjon av hjortebestanden var skader på innmark. Nå er hjortebestanden redusert, og dermed er også skadene på innmark redusert. Det er fremdeles skader på innmark, det vil det være så lenge det er hjort i Averøy. Spørsmålet er hvor store skader på innmark som kan tolereres ut i fra de positive samfunnsvirkningene hjorten har.

Målsettingen som ble vedtatt i 2009 var en relativt konstant hjortebestand hvor en kunne ta ut en hjort på mellom 700 – 900 dekar tellende areal. Det tellende arealet for hjort har etter 2009 økt på grunn av at flere småvald er godkjente. Tellende areal på hjort i 2016 er 136556 dekar. Med det samme arealkravet om 700 dekar pr skutte hjort blir det 195 skutte hjorter. Med 900 dekar pr skutte hjort blir det 152 hjorter. For 2017 er det søkt om godkjenning av ytterligere et vald på 1637 dekar for hjort.

Det vises til innspillene til saken. Averøy Landbruksråd består av representanter fra landbruksorganisasjonene i Averøy; Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget, Melkeproduksjonslaget, Skoglaget samt representanter fra Averøy til Tine, Nortura og Felleskjøpet. Landbruksrådet har kommet med en felles og enstemmig uttalelse på vegne av disse organisasjonene:

- Fortsatt redusere størrelsen på hjortebestanden slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved et gjennomsnittlig jaktuttak i kommune på 136 til 170 skutte hjort pr år så snart som mulig og senest innen år 2023. Det vil si et mål om ett skutt dyr pr 800-1000 dekar i 2023.

- Hjortestammen skal ikke være så stor at jordbrukere påføres uforholdsmessig stort tap i deres produksjon
- Hjortestammen skal ikke være større enn at hjort påkjørt i trafikken ikke overstiger et gjennomsnitt på 2 dyr pr år fram mot 2023.
- Kjønnforholdet i hjortebestanden skal gjenspeiles i mellom 2 til 2,5 koller pr sette bukk i setthjort-skjema innen 2023.

Første punktet er et mål om en konstant bestandsstørrelse ved et uttak av ett dyr pr 800-1000 dekar, dvs mellom 136 og 170 skutte hjort pr år.

Andre punkt er svært vanskelig å måle og dokumentere og blir mye bruk av skjønn.

Tredje punkt henger ikke sammen med punkt 1. Det er de siste årene et gjennomsnitt på 6 påkjørsler av hjort pr år. Skal antall påkjørsler reduseres til et gjennomsnitt på 2 påkjørsler pr år må hjortebestanden i teorien reduseres til ca 1/3-del av det den er nå.

Punkt 4 om kjønnforhold kommenteres i neste punkt.

Fra Nordsida Storvald er det et ønske om å fortsette gjeldende målsetting ved en skutt hjort pr 700-900 dekar. Av de innspillene som er kommet er det fra en av gårdbrukere ønsket en målsetting på en skutt hjort på mellom 800 og 1360 dekar, mens det fra en gårdbruker og hans samboer blir påpekt at det ønskes en redusert hjortebestand. En felles uttalelse fra 3 gårdbrukere oppfordrer til å justere ned bestandsmålet for hjort og rådyr.

Kommunelegen vurderer at størrelsen på hjorteviltbestandene i Averøy ikke er noe helseproblem for folk og husdyr.

Svaret fra Mattilsynet er generelt og ikke spesifikt for Averøy slik det ble spurt om. Mattilsynet ble spurt om sykdom hos dyr, men uttaler seg om smitte overfor mennesker. Det er relevant å ta med seg videre i vurderingen at en stor hjorteviltbestand indirekte vil øke risikoen for flåttbårne sykdommer ved at det er flere flått som kan være bærere av ulike virus, bakterier og encella parasitter. Samtidig er sammenhengen mellom størrelsen på hjortestammen og risikoen for sykdom hos mennesker er neppe lineær, dvs at dersom en f.eks reduserer hjorteviltbestandene til det halve vil en ikke dermed redusere smitterisikoen til det halve.

Det er landbruksnæringen som i hovedsak har både kostnadene og inntektene av hjorten. Det vil derfor være klokt at punkt 1 i landbruksorganisasjonene i Averøy sin felles uttalelse om størrelsen på hjortebestanden blir retningsgivende. Dette gir en litt lavere hjortebestand enn det som ble vedtatt av kommunestyret i 2009.

Det foreslås derfor følgende målsetting om bestandsstørrelsen for hjort:

«En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år.»

Kjønnforhold

Målsettingen om kjønnforholdet i hjortebestanden var å oppnå et forhold mellom sette koller og sette bukker i sett-hjort-registreringene på mellom 2,0 og 2,5 koller pr bukk. Dette har vi oppnådd med 2,0 koller pr bukk de siste 3 årene.

De siste årene har viltforskningen fått ny kunnskap om viktigheten av å ha en tilstrekkelig andel store bukker i bestanden. Dette fremskynder brunsten, gir tidligere kalving og dermed større og mer robuste dyr i bedre kondisjon. Det påvirker også kjønnfordelingen av fødte kalver i retning av større andel hannkalver. Det er derfor gitt anbefalinger om et kjønnforhold i bestandene etter jakt som bør nærme seg i retning av 1:1 mellom hanndyr og hunndyr.

Det foreslås følgende målsetting om bestandssammensetningen for hjort:
«Forholdet mellom sette koller og sette bukker i sett-hjort-registreringene skal være på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.»

Rådyr

Rådyr som ressurs i Averøy

For mange rådyrjegere og grunneiere som tilrettelegger for jakt i andre deler av landet er en rådyrbestand slik vi har på Averøya en stor drøm.

Holdningene og verdsettingen av jakta på rådyr er dessverre ganske ulike innad i jaktvaldene i Averøy. I en god del vald og jaktfelt er rådyrjakta høyt verdsatt og det skytes mye rådyr. I en del andre vald og jaktfelt kommer rådyrjakta i skyggen av hjortejakta eller at det skytes få eller ingen rådyr. På enkelte veistrekninger blir det påkjørt omtrent like mange rådyr som det blir skutt under jakta. Det er også eksempler på at det i enkelte små rådyrvald ikke er skutt rådyr på flere år. Dette er en lite bærekraftig forvaltning av en ressurs.

Rådyrjakta i Averøy har et stort potensiale som i flere områder kunne vært utnyttet på en bedre måte, - også for å kunne tjene litt penger på for grunneierne. Det er fullt mulig å selge rådyrjakt til en gruppe jegere og hjortejakt til en annen gruppe jegere. Rådyrjegerne kunne hatt bukkejakta for seg selv fra 10. august og ut august. Hjortejegerne kunne så hatt terrenget fra 1. tom 24. september. Så kunne rådyrjegerne sluppet til fra 25. september da jakttiden på rådyrgeit og rådyrkalv begynner. Fra ca 1. oktober kunne hjortejegerne tatt over.

Det er også en mulighet å selge jaktkort på rådyr og å dele inn et jaktfelt i mindre jaktområder. Det ville vært spesielt gunstig for førstegangsjegere. Det er mange førstegangsjegere som tar jegerprøven som ikke har jaktmuligheter og som derfor aldri begynner å jakte

På den måten ville en også gitt tilbud til langt flere jegere. Å få inn nye jegere er viktig for å unngå en forgubbing av jegerne. Hvert år kommer det henvendelser til kommunen med spørsmål om muligheter for rådyrjakt. Så og si alle jaktlag som jakter på hjort har også rådyrjakta i sitt jaktfelt og i de andre rådyrvaldene er det stort sett de samme jegerne som jakter hvert år. Interessen er stor, men det er nesten umulig for nye jegere å skaffe seg rådyrjakt på Averøya.

Kunnskap om enkel tilrettelegging av jakt er lett tilgjengelig. Skogkurs har egne kurs for dette. Kommunen arrangerte i 2012 et to-dagers seminar i forvaltning av rådyr med formål om å høyne statusen av rådyr som ressurs, mer kunnskap og hørere nivå på forvaltningen av rådyr i Averøy.

Dersom rådyr hadde vært utnyttet bedre som en ressurs ville det kanskje bidra til en større aksept i samfunnet for å ha en så stor rådyrbestand som vi har i Averøy.

Bestandstørrelse

Innkome innspill:

Averøy Landbruksråd:

- Redusere rådyrbestanden slik at bestandstørrelsen er tilnærmet konstant ved en gjennomsnittlig felling i kommunen på 155 til 193 dyr pr år så snart som mulig og senest innen år 2023. Dette tilsvarer ett dyr skutt pr 800-100 da.
- Kjønnfordelingen av skutte dyr anbefales å dreies til et uttak av bukk på maksimum 25% og andelen kalver til minimum 40%.

Nordsida Storvald: Det bør tas ut flere dyr for å redusere påkjørslene.

Lajla Riise: Antall rådyr må drastisk ned

Paula Engvik, Knut Engvik og Svein Erik SørDAL: Justere ned bestandsmålet

Vurdering:

Uttaket av rådyrkjøtt er på ca 2500 kg pr år til en verdi av ca 240 000 kr. Det er stor etterspørsel etter rådyrjakt på Averøya og for mange er rådyrjakta en kjærkommen hobby.

For rådyr er det skader i hager og påkjørsler i trafikken som er de største ulempene. De siste årene har det vært et gjennomsnitt på ca 80 rådyrpåkjørsler pr år. Skader på jordbruk og skog vurderes som små.

Hvor store skader rådyrene påfører hager og hagevekster er det ikke tall på, men at det er betydelige beløp er det ingen tvil om. Kommunens kostnader med ettersøk at påkjørte eller skadde rådyr er i 2016 på ca 150 000 kr pr år. Forsikringsselskapenes kostnader ved rådyrpåkjørsler i Averøy anslås til ca 2 mill kr pr år. Med et slikt omfang av kostnader er det naturlig å vurdere en reduksjon av rådyrbestanden, samtidig som en ikke glemmer at rådyr også er en ressurs.

Det er viktig å være klar over at dersom en feks halverer rådyrbestanden, vil ikke skadeomfanget i hager halveres. Årsaken er at rådyrene prefererer mat av høyt næringsinnhold slik som knopper og skudd av hageplanter.

En må også i vurderingen av rådyrbestanden ta med seg uttalelsene fra Kommunelegen og Mattilsynet.

Etter en samlet vurdering foreslås en halvering av rådyrbestanden. Det er viktig at målsettingen er målbar og det er derfor relevant å konkretisere mål relatert til antall påkjørsler i trafikken.

Det foreslås følgende målsetting for bestandsstørrelsen av rådyr:

«En halvering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 40 påkjørsler pr år innen 2023.»

Kommunens virkemidler

Kommunen har ingen myndighet til å pålegge noen å skyte et visst antall rådyr.

Iht §20 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt har kommunen hjemmel til å pålegge vald med fri rådyrvote å utarbeide en avskytningsplan for å oppnå den kommunale målsettingen:

«Før kvotefri jakt på rådyr tildeles kan kommunen kreve at jaktretts-haver utarbeider en avskytningsplan»

Ca 83% av alt areal hvor det er anledning til å jakte rådyr har hatt fri kvote på rådyr i flere år. For å kunne nå målet er det en forutsetning at kommunen pålegger valdene med fri rådyrvote å lage og å søke om godkjenning for en slik avskytningsplan. Avskytningsplanen må godkjennes av kommunen. Det resterende arealet (ca 26 500 dekar fordelt på 15 vald) har de siste årene hatt en så romslig fellingskvote at det i praksis har vært fri avskyting av rådyr også i disse valdene.

Virkemidlet kommunen har for disse valdene er å sette ned minstearealet for valdene som får tildelt fellingsstillatelser etter minsteareal slik at disse valdene får tildelt enda flere fellingsstillatelser. Målsettingen vil i tillegg til disse tiltakene være en henstilling og oppfordring om betydelig økt avskyting av rådyr overfor valdene, grunneierne og jegerne.

Kjønnsforhold

Målsettingen som ble vedtatt i 2009 om at «*Kjønnsfordelingen av skutte dyr anbefales å dreies til et uttak av bukk på maksimum 25% og andelen kalver til minimum 40%.*» ble ikke oppfylt. Årsaken til at målsettingen/anbefalingen ble satt er at et stort uttak av andel bukker fører til en lav gjennomsnittsalder for de gjenlevende bukkene i bestanden. Verdien av jakta på rådyr i Averøy ville steget dersom det var en stor andel godt voksne bukker med store gevir å jakte på. Det er mulig at målsettingen i 2009 om uttak av bukker og kalver ble satt for ambisiøst.

Det foreslås derfor en ny målsetting om et anbefalt uttak av rådyr på maks 35% bukk og min 40% kalv.

Elg

Bestandsstørrelse

Innspill:

Averøy landbruksråd

- Bestandsstørrelsen på elg bør holdes på et minimum.
- Bestandsstørrelsen må reduseres slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved en gjennomsnittlig felling i kommunen på 3 dyr pr år senest innen år 2023. Dette tilsvarer ett dyr felt pr 50000 dekar.

Nordsida Storvald

- Elg som utdeles fra kommunen bør være jaktbar på lik linje som tidligere med kalv ett år og okse neste.

Jon B Nedal

- Ingen ønsker om å etablere en skattbar bestand av elg og bestanden holdes på et minimum.

Vurdering:

Elgen har et relativt lavt konfliktnivå i Averøy. Bestanden er lav og det blir ikke gjort vesentlig skade verken på jordbruk, hager eller ved antall viltpåkjørsler. Skader på ung furuskog kan forekomme.

Averøy Landbruksråd anbefaler en bestandsstørrelse som er tilnærmet konstant ved en gjennomsnittlig felling på 3 dyr. I landbruksrådet sitter også skoglaget, og med tanke på evt skogskader bør anbefalingen fra landbruksrådet være retningsgivende.

Det foreslås følgende målsetting om bestandsstørrelse for elg:

«En bestandsstørrelse for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2 - 4 skutte elg pr år».

Kjønnsforhold

På samme måte som for hjort er det kommet ny kunnskap om viktigheten av en tilstrekkelig stor andel godt voksne okser i bestanden. Det foreslås derfor at

«Kjønnsforholdet i sett-elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0- 1,5 kyr pr okse».

15. Tidsperiode

I kommentarer til hjorteviltforskriften er det anbefalt at målsetting av hjortevilt får samme rulleringsregime som øvrige kommunale planer knyttet til plan- og bygningsloven, dvs hvert 4. år. Bestandsplanperiodene som er brukt i Averøy er på 3 år, dvs at storvaldene lager bestandsplaner som gjelder for 3 år om gangen. Bestandsplanene lages ut i fra den vedtatte målsettingen. Å forvalte en hjorteviltbestand og å oppnå målsettinger over et så kort tidsperspektiv som 3 eller 4 år er i praksis svært vanskelig for ikke å si i praksis umulig. Det foreslås derfor at målsettingen gjelder for 6 år, dvs fom 2018 tom 2023. Det vil si 2 stk 3-årige bestandsplanperioder.

16. Vurdering etter Naturmangfoldloven

Ved en vurdering av målsettingen for hjorteviltbestandene etter Naturmangfoldloven er det i første rekke hjorteviltets påvirkning på det biologiske mangfoldet som er mest sentralt. Hjort, rådyr og elg er ikke truede arter verken på lokalt, regionalt eller nasjonalt plan.

Hjortebestanden er redusert siden målsettingen ble vedtatt i 2009. Det innebærer et lavere beitetrykk fra hjort. På en side vil et moderat høyt beitetrykk fra hjort være med å begrense gjengroingen. På en annen side vil plantearter som er utsatt for spesielt høyt beitetrykk være begünstiget ved en lavere hjortebestand. Det foreslås en enda lavere bestandsstørrelse av hjort i den nye målsettingen. Målsettingen om hjortebestanden vurderes å være akseptabel ut i fra naturmangfoldet.

Rådyrbestanden foreslås å halveres, og det vurderes å ikke medføre noen ulemper for naturmangfoldet.

Elgbestanden foreslås å øke til en bestand som tåler et uttak på mellom 2 – 4 dyr pr år. Dette må anses som en beskjeden bestandsstørrelse som ikke vurderes å være noen belastning for naturmangfoldet.

Det vurderes derfor slik at de foreslåtte målsettingene ikke medfører noen økte eller vesentlige ulemper på naturmangfoldet i Averøy.

17. Forslag til Målsetting om forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2018 -23

Med hjemmel i Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 3 vedtar Averøy kommune følgende målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune. Tallverdier gjelder for hele kommunen sett under ett. Målsettingen for alle 3 artene skal være oppnådd innen år 2023.

Hjort

En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år.

Forholdet mellom koller og bukker skal i sett-hjort-registreringene ligge på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.

Rådyr

En halvering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 40 påkjørsler pr år.

Anbefalt uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv.

Elg

En bestandsstørrelse for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2 - 4 skutte elg pr år. Kjønnforholdet i sett-elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0 - 1,5 kyr pr okse.

18. Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr i Averøy kommune

Vurderinger

Hjortebestanden er ikke likt fordelt over hele Averøya. Hovedtyngden av hjort er i Bådalsområdet sør for FV64, på Hoel, Folland og på innersida fra Stene til Kvernes.

Der det er minst tetthet av hjort er i grove trekk på nordsiden av FV64 fra Kårvåg til Bruhagen. Alle de 4 småvaldene for hjort ligger i dette området og det er ikke rapportert at det er skutt hjort i de 3 valdene som har fått tildelt fellingstillatelse. Det foreslås at området som ligger nord for FV64 fra Kårvåg til Bruhagen sentrum og videre derfra langs KV 4205/4206 Bruhagen-Kristvik får et minsteareal som er det dobbelte av området sør for FV64.

Med anledning til å fravike minstearealet på +/- 50 % vil en med et minsteareal på 900 dekar kunne variere fra 450 til 1350 dekar pr fellingstillatelse. Med et minsteareal på 1800 dekar vil en kunne variere fra 900 til 2700 dekar pr fellingstillatelse.

Hjort

Et minsteareal på 900 dekar på det arealet som er sør for FV 64 fra Kårvåg til Bruhagen sentrum og videre derfra langs KV 4205/4206 Bruhagen-Kristvik.

Et minsteareal på 1800 dekar på det arealet som er nord for FV 64 fra Kårvåg til Bruhagen sentrum og videre derfra langs KV 4205/4206 Bruhagen-Kristvik.

Rådyr

For å kunne oppnå målsettingen om en reduksjon av rådyrbestanden må det tildeles flere fellingstillatelser. Det foreslås derfor å halvere minstearealet fra 300 til 150 dekar. Med anledning til å fravike minstearealet på +/- 50 % vil en med et minsteareal på 150 dekar kunne variere fra 75 til 225 dekar pr fellingstillatelse.

Elg

Elgbestanden er liten og det er ikke skutt elg i Averøy de siste 5 årene. For å nå målsettingen bør det ikke jaktes elg før bestandsstørrelsen er økt til opp mot det nivået målsettingen setter. Det foreslås derfor at det ikke åpnes for jakt på elg i den nye forskriften.

Forslag til Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr, Averøy kommune, Møre og Romsdal

Hjemmel: Fastsatt av Averøy kommunestyre xx.xx. 2017 med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 16 og forskrift 01.08.2016 om forvaltning av hjortevilt § 5 og § 6.

§ 1. Det er adgang til jakt etter hjort og rådyr i Averøy kommune.

§ 2. Minstearealet for godkjenning av vald og fellingstillatelse er:

Hjort:

- Areal nord for FV64 fra kommunegrensen mot Eide via Kårvåg til Bruhagen sentrum og videre derfra langs KV 4205/4206 Bruhagen-Kristvik. 1800 dekar.
- Areal sør for FV64 fra kommunegrensen mot Eide via Kårvåg til Bruhagen sentrum og videre derfra langs KV 4205/4206 Bruhagen-Kristvik: 900 dekar.

Rådyr: 150 dekar i hele kommunen.

§ 3. Denne forskrift trer i kraft straks og samtidig oppheves forskrift 18.05.2009 nr 1924 om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr, Averøy kommune, Møre og Romsdal.